

7/18161

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

SAYI : B.15.0.SGB.610- 1380
KONU : Yazılı Soru Önergesi

08 ARALIK 2006

15672

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 27.10.2006 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-26496 sayılı yazısı.

Gaziantep Milletvekili Sayın Ahmet YILMAZKAYA'nın tarafıma tevcih ettiği, 7/18161 esas numaralı yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Türkiye Petrolleri A.O Genel Müdürlüğünden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevabı (3 Sayfa)

DAĞITIM :
Gereği : Bilgi :
TBMM Bşk. Başbakanlık

**GAZİANTEP MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET YILMAZKAYA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/18161)**

Soru 1:

Bilindiği gibi Adıyaman ilimiz, Türkiye’de üretilen petrolün önemli bir bölümünün üretmektedir. Bundan 9-10 yıl önce 150 civarındaki kuyudan günlük üretilen petrol 50 bin varil civarındaydı. Son günlerde basında sık sık gündeme gelen 300’ün üzerinde petrol kuyusuna rağmen, üretim günlük 10 bin varil civarında olduğu söyleniyor. Bu nedenle Adıyaman kamuoyu bilgilanmek isteniyor. Bu milli servetin bu duruma düşüşünün nedeni nedir?

Cevap 1:

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının Adıyaman’daki varlığını, 1971 yılında keşfedilen ve işletmeye alınan Adıyaman Petrol Üretim Sahası ile göstermiştir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına, Adıyaman’da 1982 yılında Çemberlitaş, 1988 yılında Karakuş ve civarı sahalar keşfedilmiş, bu sahalar ile Adıyaman 1990’lı yılların ilk yarısında, ülkemizin an çok petrol üretimi yapan bölgesi haline gelmiştir. Günümüzde ise Adıyaman Bölgesi, 2006 yılı ilk 9 ayında 21 sahada faal durumda bulunan 172 kuyudan toplam 2,6 milyon varil/ham petrol üretimi gerçekleştirmiştir. Ülkemize, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına, Adıyaman Bölgesi üretimi ve ekonomisine büyük katkıları olan Karakuş sahası 1988 yılında keşfedilmiş olup, daha önce tüm ulusal ve uluslar arası şirketlere açık bulunan sahada Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının özverili ve başarılı çalışmaları sonucunda imrenilecek bir keşif gerçekleştirmiştir.

Ancak bahse konu olan sahaların yaş itibariyle oldukça yaşlandığı görülmektedir. Uzun zamandan beri petrol üretilen bu sahaların boyutları, kaynakların (rezervuarların) sınırlılığı, yapısal rezervuar özellikleri dikkate alındığında üretimin zamanla düşüşü petrol rezervlerinin normal bir seyri olarak kabul edilmektedir.

Üretim miktarındaki artış ve düşüşte rezervin zenginliği, yapının boyutları ve kuyu başına düşen verimlilik önemlidir. Sadece açılan kuyu sayısı üretim miktarında tek etken olarak değerlendirilmemektedir.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, petrol üretiminin uluslararası standartlarda ve bilimsel veriler ışığında gerçekleştirmektedir. Ayrıca dünyadaki teknoloji ve bilimsel gelişmeleri yakından takip etmenin yanında uygulama imkanlarının sağlanmasında da azami hassasiyet göstermektedir.

Soru 2:

Adıyaman TPAO sahalarında açılıp verimsiz denilerek kapatılan ve işletilmeyen kaç petrol kuyusu vardır?

Cevap 2:

Adıyaman sahalarında açılan ve bir süre üretim yaptıktan sonra verimin düşmesi ve ekonomik olmaması nedeniyle terk edilen kuyularda, belli bir dinlenme döneminden sonra tekrar üretim yapılabilir. Daha önce ekonomik olmaması nedeniyle terk edilen bazı kuyular gelişen teknolojinin yardımıyla tekrar değerlendirilmekte ve yeniden üretime alınabilmektedir.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, bugüne kadar Adıyaman sahalarındaki kuyularda meydana gelen arızaların azaltılmasına yönelik çalışmalarda ciddi kazanımlar elde etmiş, daha önce

ekonomik gerekçelerle terk edilen 12 kuyuda yapılan yeniden tamamlama çalışmaları neticesinde 2006 yılı ilk 9 ayında 48.991 varil ilave petrol üretimi sağlanmıştır.

Soru 3:

Kapatılan kuyuların yeniden açılıp özel şirketlerin petrol ürettiği doğru mudur?

Cevap 3:

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, 1977 yılında Güney Adıyaman Sahasında petrol keşfinde bulunmuştur. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bu sahanın rezerv kapasitesini ölçmek amacıyla toplam 5 adet kuyuda sondaj yapmıştır. Bu kuyulardan sadece iki tanesinde petrol bulgusuna rastlanmıştır. Bilindiği üzere, Petrol Kanunu gereği, petrol üretimi yapabilmek için uzun vadeli saha işletme ruhsatının alınması gerekmektedir. Bu çerçevede, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bu yükümlülüğünü yerine getirerek, 1982 yılında PİGM'den 17 yıl süreli işletme ruhsatı almıştır. Bu süre içerisinde söz konusu kuyularda petrol üretiminin hızla düşmesi ve kuyunun %100 oranında su üretmeye başlaması nedeniyle, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bu sahayı terk etmiştir.

Söz konusu kuyularda zaman içinde petrol birikimi olmakta, ancak üretilmeye başlandıktan çok kısa süre içinde petrol miktarı düşerek, saha ekonomik limitlerinin dışına çıkmaktadır. Bu nedenlerle, işletme ruhsatının bitimi olan 29 Ocak 1999 tarihinde Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı "ekonomik anlamda petrol üretimi söz konusu olmadığı" için işletme ruhsatı uzatımı talebinde bulunmamıştır.

Ancak, 9 Mart 2000 tarihinden itibaren yabancı bir şirket bu sahayı içine alan bölgede petrol arama faaliyetlerine başlamış olup, ilk etapta Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının üretim yapıp terk ettiği kuyularda üretim yapmıştır. Ancak, çok kısa bir sürede, beklenildiği üzere, kuyudaki su artışı nedeniyle üretim düşmüştür. Giderleri az olan küçük bir şirket için, az miktardaki petrol üretimi bile ekonomik olabilmektedir. Benzer uygulamalar petrol endüstrisi için olağan olup, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının terk ettiği sahalarda yeni ve büyük keşifler yapılmış gibi gösterilmesi gerçeği yansıtmamaktadır.

Soru 4:

TPAO Adıyaman bölge sahalarında hızlı bir şekilde petrol kuyularında meydana gelen, tükenişliğin nedeni doğal mıdır? Yoksa bu işi yapan yönetim, idareci ve teknik elemanların yanlış uygulamalarından mıdır?

Cevap 4:

Adıyaman bölgesinde üretim yapan sahaların büyük çoğunluğu güçlü su akiferlerine sahip olan sahalardır. Dünyanın her yerinde güçlü akifer desteğine sahip bu tip sahalarda, yıllar içerisinde petrol üretiminin düşmesi kaçınılmaz bir gerçektir.

Bir süre üretim yapıp üretimin ekonomik olmadığı gerekçesiyle terk edilen sahalarda ise uzun bir dinlenme döneminden sonra son derece limitli üretim yapılabilmektedir. Rezervuarın bu davranışı doğaldır. Konunun ekonomikliğini göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Üretimdeki düşüşü durdurmanın ve artışa geçirmenin en etkili yolu yeni petrol sahalarının keşfi ve üretime alınmasıdır. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı bu konu üzerinde önceden olduğu gibi son yıllarda da yoğun faaliyetlerde bulunmakta, araştırma yapmakta ve büyük yatırımlar gerçekleştirmektedir. Bu konuda sektörde, arama, sondaj ve üretim teknolojisinde değişen, gelişen

tüm verileri ve bilimsel verilerin kullanımında büyük gayret, emek ve kararlılık gösterilmektedir. Üretimdeki, düşüşün nedenlerini, yöneticilere ve çalışanlara bağlamaktan ziyade, konunun tamamen teknik nedenlerden kaynakladığını bilmekte yarar vardır.

Soru 5:

Petrol çıkaran ülkelere sınırimız iç içe olmasına rağmen, komşularımızda petrol üretimi ileri noktalarda iken, Türkiye’imizde açılan petrol kuyularının sağlıklı çalıştırılmamasının nedeni nedir? Varsa, görevini ihmal eden üretim düşüklüğüne neden olan yetkililer hakkında soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?

Cevap 5:

Ülkemizin petrol potansiyeli ile ilgili bazı gerçekleri hatırlamakta yarar vardır. Bilindiği üzere ülkemiz, Alp Himalaya dağ kuşağı denilen bir kuşak üzerinde yer almaktadır. Bu kuşak, jeolojinin aşırı deformasyon, aşırı kırılma, parçalama ve yükselme gibi unsurlarını bünyesinde taşımaktadır. Bu unsurlar ise petrol potansiyeli açısından oldukça olumsuz görünen faktörlerdir. Dünyada bilinen büyük petrol sahaları (Ortadoğu, Kuzey Afrika ülkelerindeki) bu kuşağın güneyinde yer almaktadır. Ülkemizde ise petrol üretimi yapılan Güney Doğu Anadolu Bölgesi bu petrol bölgesine komşu bulunmaktadır. Zengin petrol kaynaklarına sahip Ortadoğu ülkelerine komşu olmak, ilk bakışta, ülkemizde de benzer zenginliklerin olabileceği varsayımını çağrıştırmaktadır. Ancak ülkemiz, petrol zengini bir ülke konumunda bulunmamaktadır.

Petrol aramacılığı ve üretimi; ciddi bilgi birikimi ve tecrübe isteyen bilimsel veriye dayanan, ileri teknoloji ve bilgisayar teknolojisi kullanımı gerektirmenin yanı sıra maliyeti ve riski yüksek olan, kolayca elde edilebilen bir metanın faaliyet alanı olarak görülmemelidir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ülke kaynaklarının keşfinde korunması ve hizmete sunulmasında gerekli olan her türlü duyarlılığı göstermektedir.